

28. Oorlog in de lucht boven Pervijze 1917 – 1918

Het is ruimschoots bekend dat Wereldoorlog I lelijk huis heeft gehouden in onze streken en dat duizenden jonge mensen sneuvelden aan het IJzerfront waarvan honderden op het grondgebied van onze gemeente. Wat echter tot op heden uit het oog is verloren, is dat vanaf de tweede helft van de oorlog ook vliegtuigen werden ingezet waarmee een nieuw tijdperk werd ingeluid in de oorlogvoering. Bij het zien van een luchtfoto van het verwoeste Pervijze die genomen werd op 26 mei 1917 op 1400 m hoogte, stelde ik mij de vraag in hoeverre er ook in de lucht gevechten plaats grepen boven Pervijze. Het resultaat van dit onderzoek kan je hierna lezen. Ik probeer een chronologisch overzicht te geven van de gebeurtenissen die plaatsvonden in de lucht boven niet alleen Pervijze maar ook boven Stuivekenskerke, Oostkerke en Lampernisse en wie de betrokkenen waren. Wie waren de mensen die hoog boven de loopgraven hun eigen oorlog vochten ?

De eerste wereldoorlog was een tijd waarin de vliegtuigen heel snel verbeterden. Eerst werden ze gebruikt voor verkenningsopdrachten. Uit de lucht zie je de vijand immers veel beter dan wanneer je op de grond staat. Al snel begonnen de piloten op elkaar te schieten als ze de vijand ontmoetten, eerst met pistolen, daarna met mitrailleurs. Kort daarna werden er mitrailleurs vooraan op het vliegtuig gemonteerd. Op een speciale manier konden ze door de propeller van het vliegtuig schieten, zonder die te raken. Een ander voordeel van het vliegtuig was dat ze bommetjes konden uit het vliegtuig gooien, gewoon met de hand, boven op de vijand. De bommenwerper was geboren. In deze oorlog werden er tienduizenden vliegtuigen gebouwd. Aan het eind van de oorlog was het vliegtuig volwassen geworden en zeker geen onschuldig toestel meer. Militair gebruik van vliegtuigen was normaal geworden en zou nooit meer verdwijnen. Voor de piloten was het ook een erezaak iedere vijand die ze neerhaalden te kunnen bewijzen (=claimen) en zo een 'ace' toe te voegen aan hun palmares. Dit alles werd zeer goed bijgehouden en was een hulp bij mijn onderzoek.

oploopt . De piloot blijft ongedeerd.

Het eerste wapenfeit noteren we op 24 maart 1917. Piloot Van Cotthem wordt met zijn vliegtuig, een Nieuport, tijdens een luchtgevecht met 3 of 4 Duitse toestellen boven het Praatbos te Vladslo en boven Diksmuide geraakt door een kogel in de brandstoftank en moet zich uit de strijd terugtrekken en een noodlanding maken in het open veld grondgebied Lampernisse. Wanneer hij bijna geland is blijft zijn toestel haperen aan de telefoonverbindingen en slaat het overkop waarbij het zware schade

Op 30 april 1917 dwingt de Duitse Oberleutnant Osterkamp een Nieuport te landen bij Oostkerke. Oberleutnant Theodor Osterkamp maakte deel uit van het Freiwilliges Marine Flieger Corps nadat hij voor de oorlog door het Pruisische leger afgekeurd was wegens gezondheidsredenen. Hij werd de Duitse piloot met het hoogste aantal 'aces' op zijn naam, 32 in totaal. Tijdens de Tweede Wereldoorlog vloog hij voor de Luftwaffe boven Frankrijk en Italië en schreef hij nog 6 overwinningen op zijn naam. Hij kreeg hiervoor het Ridderkruis, de hoogste onderscheiding die Hitler verleende, en werd hij bevorderd tot 'Generalleutnant'. We zullen zijn naam hierna nog meerdere malen tegenkomen.

Op 13 juli 1917 claimt Luitenant Julius Buckler zijn negende zege boven Stuivekenskerke. De 23-jarige Duitse luitenant werkte voor de oorlog voor Fokker maar zou in 1913 dienst nemen in het leger. Na het oplopen van zware verwondingen aan het Westelijk Front vervoegde hij de Duitse Luchtmacht. Toen hij zijn zege boven Stuivekenskerke behaalde, was hij voorheen reeds driemaal gewond geraakt. Op 30 november liep hij opnieuw zware verwondingen op aan de borst en beide armen. Tijdens de crash van zijn vliegtuig brak hij beide armen. Na herstel vervoegde hij opnieuw zijn eenheid Jasta 17 en behaalde nog 3 overwinningen voor hij op 6 mei 1918 opnieuw gekwetst raakte.

Op 20 juli 1917, om 6u20 's morgens kan de 'Eagle of Flanders' Andre De Meulemeester met zijn Nieuport een Duits toestel neerhalen langs de IJzer, of dit gebeurde op grondgebied Pervijze of Stuivekenskerke is niet bekend. De Meulemeester, een 24-jarige Bruggeling trad in dienst bij De Belgische Luchtmacht in 1915. In totaal zou hij 11 overwinningen behalen. Tijdens de 511 vluchten die hij zou uitvoeren zou hij 185 keer in contact komen met de vijand, tweemaal gewond raken en zelfs tweemaal aangevallen door Britse vliegtuigen, wat ze dan 'friendly fire' noemen. In 1919 nam hij ontslag uit het leger.

Op 9 augustus 1917 haalt de 26-jarige Oberleutnant Gotthard Sachsenberg, afkomstig van Rosslau aan de Elbe, een Franse Spad neer ten noordoosten van Lampernisse, goed voor zijn zesde zege.

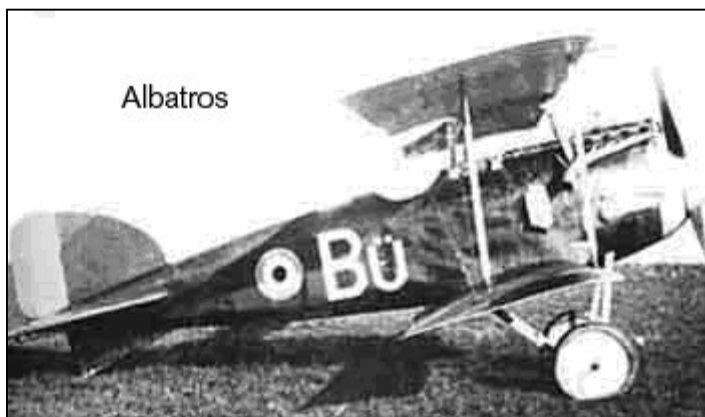
Op 18 augustus 1917 kort voor de middag, wordt een Sopwith Camel neergehaald bij Pervijze.

Op 21 augustus 1917 haalt André De Meulemeester een Albatros neer aan het IJzerfront.

3 September 1917 wordt een dag van grote activiteit in de lucht. Om 8u25 dwingt Leutnant Thun een Spad om te landen bij Pervijze. Freiwiliger Tranker haalt met zijn Schusta om 10u20 een Sopwith neer bij Oostkerke. Oberleutnant Goëring leidt met zijn Albatros een 7-man sterke formatie naar Ieper.

Ze vallen 7 Spads en 5 tweezitters aan boven Diksmuide. Goëring claimt een dertiende zege voor een DH4 die zou gevallen zijn ten noorden van Lampernisse maar de Engelsen leden op dat ogenblik echter geen gekende verliezen zodat de zege van Goëring tot heden onduidelijk blijft. Nog een woordje over deze Duitse piloot. Groot was mijn verbazing om te ontdekken dat dit dezelfde Hermann Goëring is die in de tweede Wereldoorlog één der naaste medewerkers zou worden van Hitler en de hand had in het oprichten van de concentratiekampen voor politieke dissidenten in het Nazirijk. Na het einde van de Tweede Wereldoorlog zou hij zijn doodsvonnis in Nürnberg niet afwachten maar zelfmoord plegen door het innemen van een vergifcapsule twee uur voor hij zou worden opgehangen, op 15 oktober 1946. Tijdens zijn carrière als luchtmachtpiloot in de Eerste Wereldoorlog kon hij 17 vliegtuigen neerhalen. Voorheen diende hij bij een infanterieregiment in de Vogezen.

Air Service waarbij hij tussen april 1917 en december 1917 maar liefst 36 Duitse toestellen zou neerhalen.

Nog steeds op dezelfde dag begin september wordt ten zuidoosten van Pervijze een Albatros neergehaald door Flight Commander Joseph Fall met zijn Sopwith Camel. Mogelijk was het slachtoffer Flugmeister Brenner die op die dag gewond raakte tijdens een luchtgevecht. Over deze Canadese piloot kwam ik ook één en ander te weten.

Tot slot, nog altijd op 3 september, werd een avondpatrouille opgemerkt dichtbij de linies door de piloten Schönfelder en Kunst. Leutnant Kunst schoot de leidende Spad neer en zag deze neervallen richting Franse linies maar hiervan kwam geen bevestiging. De getroffen piloot kon zijn toestel aan de grond zetten bij Pervijze. Oberflugmeister Kurt Schönfelder die deel uitmaakte van de Jasta 7 eenheid, zou in juni 1918 neergeschoten worden door een Sopwith Camel boven het Noordfranse Bousbeque.

Op 27 september moet een toestel van het 48° Squadron bemand door de sergeanten Clarke en Nash, het onderspit delven bij Pervijze na een duel met Leutnant Xaver Danhuber die daarmee zijn vijfde overwinning kan laten optekenen. Deze Duitse piloot zou 10 overwinningen behalen voor hij op 11 februari 1918 crashte tijdens een testvlucht. Hij zou overleven en na zijn herstel opnieuw vliegen. Slechts 5 dagen na zijn heroptreden slaagde hij erin opnieuw een toestel van de vijand neer te halen, zijn laatste overwinning een goeie maand voor het einde van de oorlog.

Op dezelfde dag lukt het de Britse luitenant Valentine Collins om in de vooravond met amper een kwartier verschil twee Duitse Albatrossen neer te halen boven Pervijze. Zijn missie zou definitief eindigen op 2 september 1918 toen hij sneuvelde. Zijn laatste rustplaats bevindt zich te Arras.

Op 28 oktober 1917 wordt een Albatros neergehaald door Captain Arthur Brown met zijn Sopwith Camel. Deze Canadees wordt officieel aanzien als degene die Manfred von Richthoven kon neerhalen op 21 april 1918. Manfred Von Richthoven, beter bekend als de Rode Baron was de bekendste en meest succesvolle Duitse piloot uit de Eerste Wereldoorlog. Onder zijn leiding groeide zijn eskader, bijgenaamd 'Richthofens Flying Circus' omdat hun vliegtuigen in vele kleuren geschilderd waren, uit tot een hechte eenheid. In het laatste jaar van de oorlog vloog Von Richthofen bij voorkeur tegen de avond met 20 tot 40 van zijn mannen uitdagend boven de frontlijn heen en weer. Toch begon hij steeds riskanter en en onoplettender te vliegen waardoor hij een aantal keer gewond raakte en zich ternauwernood kon redden. Op 21 april 1918 was zijn geluk opgebruikt en werd hij neergeschoten. Bij het zien van zijn lichaam zei Captain Brown : "If he had been my dearest friend, I could not have felt greater sorrow." Op 22 april werd De Rode Baron met militaire eer door de Britten begraven.

Op 4 november 1917 haalt Captain Brown omstreeks 13u20 een Albatros neer te Pervijze. Daags nadien om 14u55 gaat een Brits toestel neer, opnieuw te Pervijze, het werk van Leutnant Helmuth Contag.

In november 1917 wordt het weer druk in de lucht : Onderluitenant Edmond Thieffry claimt een tweezitter bij Oostkerke in de voormiddag. Deze advocaat afkomstig van Etterbeek zou in totaal 10 toestellen neerhalen. Ik dien er wel bij te zeggen dat hij tijdens zijn opleiding tot piloot het bracht tot recordhouder

van crashes met zijn eigen vliegtuig, een brokkenpilot dus. Daarom vonden zijn oversten het raadzaam hem verder te laten vliegen met éénpersoonsvliegtuigen. Op die manier zou hij enkel zijn eigen leven in gevaar brengen. In februari 1918 werd hij neergeschoten en krijgsgevangen genomen.

Rudolph Wendelmuth

Op 9 november haalt ten zuiden van Pervijze rond de middag Leutnant Wilhelm Schwarz een toestel van het 5° Squadron neer. Hij zou er in totaal 8 neerhalen. Beide inzittenden, de luitenanten Williams en Morris zullen het niet overleven. Beiden liggen begraven op het Militair kerkhof van Zuydcoote in Frans Vlaanderen. Nog steeds op dezelfde dag haalde Staffelführer Wendelmuth een tegenstrever neer bij Oostkerke. Om 14u30 en om 15u35 worden nog twee Duitse toestellen neergehaald : één ten noorden van Pervijze en één ten zuidoosten van Pervijze.

Op 12 november 1917 haalt de eerder vermelde Lt Julius Buckler nog een Brits toestel neer bij Oostkerke.

Op 13 november 1917 worden omstreeks 14u35 twee Albatrossen neergehaald : het eerste door Fligh Lieutenant Arthur Wood en het tweede door Joseph Fall waar we al het eerder over hadden. Naar aanleiding van deze overwinning, zijn 32ste, zou hij verermerkt worden. Zo verscheen in de London Gazette van 19 december 1917 het volgende naar aanleiding van de uitreiking van zijn nieuw ereteken : 'in recognition of his services on 1 and 13 November 1917, when he had successful engagements with three enemy machines. He has always shown great courage and gallantry in the face of the enemy, and maintained a high record of achievement, having destroyed many enemy machines'.

Op 15 november wordt Leutnant Viktor Schobinger ernstig gewond aan de rechtervoet na een luchtgevecht boven Pervijze. Hiermee komt een einde aan zijn reeks van 8 overwinningen waarvan hij de laatste behaalde op 31 oktober boven Frankrijk.

Erwin Böhme

Op 18 november 1917 om 13u10, worden William McLaren en David Hardie, beiden 2nd Lieutenant bij het Royal Flying Corps neergehaald door Wendelmuth boven Lampernisse. Rudolph Wendelmuth zou hiermee zijn dertiende en laatste zege behalen : op 30 november wordt hijzelf neergeschoten boven Frankrijk. McLaren ligt begraven op het militair kerkhof van Zuydcoote en David Hardie werd begraven te Steenkerke op de Belgische militaire begraafplaats.

Op 20 november 1917 haalt Lt Erwin Böhme een Nieuport neer bij Oostkerke. De 38-jarige Oberleutnant Böhme zou 9 dagen later neergehaald worden en omkomen in zijn brandend toestel boven Zonnebeke.

Zijn slachtoffer boven Oostkerke was eerste sergeant Robert Ciselet die er alleen was op uitgetrokken. Hij werd aangevallen door 5 toestellen van het Jasta 5 regiment. Böhme had hem een ganse tijd in een wolk zitten opwachten.

Ciselet kreeg 2 kogels in het hoofd en 3 in het hart. De Nieuport viel neer te Kaaskerke. Nog dezelfde dag om 16u00 wordt een Duitse Albatros neergehaald.

Op 28 november 1917, om 15u10 behaalde Ltn Friedrich Gräpel zijn eerste zege als hij het toestel van Captain Malcolmson en Lieutenant Desborough kan neerhalen ten zuiden van Pervijze. Hun lichamen worden niet teruggevonden maar ze worden herdacht op het oorlogsmemoriaal in Arras.

Op 10 december 1917 om 15u15 kan Arthur Woord met zijn Sopwith Camel ten oosten van Pervijze een Duits toestel neerhalen wat meteen het laatste wapenfeit is voor 1917 in het luchtruim boven Pervijze.

Op 2 februari 1918 zou bij Oostkerke om 13u45 een Duits toestel, een Rumpler zijn neergehaald. Meer gegevens ontbreken.

Op 16 februari 1918 claimt André De Meulemeester een Duitse tweezitter bij Pervijze om 11u04.

Ten zuiden van Pervijze wordt om 15u55 van 16 maart 1918 een Camel neergehaald door Oblt Osterkamp.

Op 17 maart 1918 haalt Oblt Sachsenberg bij Pervijze een Breguet neer, goed voor zijn negende zege.

Op 26 maart 1918 haalt Captain Ronald Keirstead bij Pervijze een Pfalz neer en samen met een Belgische toestel haalt hij rond 18u nog een vijand neer bij Diksmuide. Deze 23-jarige Canadese kapitein was niet aan zijn proefstuk toe, getuige een citaat uit de London Gazette van 22 februari 1918 toen hij een ereteken werd toegekend : 'In recognition of conspicuous gallantry in aerial combats. On the 24th September, 1917, he engaged single-handed four enemy aeroplanes, of which two were destroyed by him...'

Op 25 of 29 april 1918 behaalt Oblt Osterkamp zijn tiende overwinning bij Pervijze.

Op 3 mei 1918 behaalt André De Meulemeester boven Schoorbakke zijn 9 negende zege.

Op 8 mei 1918 gaan twee geallieerde toestellen tegen de grond : een eerste bij Oostkerke en een tweede, een Sopwith bij Pervijze.

Een week later, op 15 mei 1918, wordt een Brits toestel neergeschoten ten noordwesten van Oostkerke.

Op 26 mei 1918 wordt Thomas Le Mesurier, Brits Flight Commander met zijn toestel neergehaald boven Pervijze. Zijn lijk kan geborgen worden en wordt later begraven op het Stedelijk Kerkhof van Duinkerke. Tijdens zijn dienst behaalde hij zeven overwinningen.

Op 12 juni 1918 is het opnieuw de beurt aan Oblt Osterkamp om een toestel neer te halen, ditmaal ten zuidwesten van Pervijze. Dit wordt zijn dertiende overwinning. Op 29 juni 1918 haalt hij ten zuidoosten boven Pervijze zijn 16de toestel neer.

Op 25 juli 1918 haalt Leutnant zur See Heinrich Wessels zijn vijfde en zesde toestel neer : om 20u35 een Sopwith Camel boven Ramskapelle en kort nadien een identiek toestel boven Pervijze.

Op 29 juli 1918 haalt Oblt Sachsenberg zijn 19de toestel, een Camel neer boven Pervijze, omstreeks 20u35. Het zou de laatste keer zijn dat hij te Pervijze vernietigend uithaalt. Op 31 oktober laat hij zijn 31° en laatste overwinning noteren. Daags nadien claimt Flugmeister Bottler een Camel bij Pervijze maar deze wordt niet aan hem toegekend.

Op 12 augustus 1918 worden boven Lampernisse 3 ballons neergehaald door Oblt Friedrich Ritter von Röth. Deze Lblt Röth kwam bij de luchtmacht terecht nadat hij gewond raakte bij een artillerieregiment. Tijdens zijn opleiding raakte hij opnieuw gewond en na twee jaar in en uit ziekenhuizen begon hij met Jasta's te vliegen. Op 25 januari 1918 schoot hij in minder dan 10 minuten 3 ballons neer. Tegen het einde van de oorlog had hij 28 overwinningen behaald waarvan 20 tegen ballonnen. De drie die te Lampernisse werden neergeschoten gingen tegen de vlakke om 19u20, 19u22 en 19u25.

Nog een klein woordje uitleg over de ballons die werden ingezet tijdens Wereldoorlog I. Ze werden voornamelijk gebruikt voor observatie en het begeleiden van de artillerie. Naarmate de bewapening van de vliegtuigen beter werd, werd deze job behoorlijk gevaarlijk. De bemanning bestond uit een waarnemer die via veldtelefoon verbinding had met de grond. In geval van nood kon deze waarnemer zich redden door middel van een parachute. Toch was het niet eenvoudig om met een vliegtuig deze ballons neer te halen. In de eerste plaats was het niet zo evident om met normale kogels schade toe te brengen en daarenboven dienden de piloten op te letten dat ze met hun vliegtuigen niet terecht kwamen in de kabels waarmee de ballons nog vasthingen aan de grond. Ook was er afweergeschut voorzien om de ballons te beschermen.

De ballon werd voor het eerst met succes op deze manier gebruikt tijdens de slag om Fleurus op 26 juni 1794. Jawel, dit is geen typfout.

Op 23 augustus 1918 laat Oblt Osterkamp opnieuw van zich spreken : om 12u10 haalt hij boven Pervijze een Camel neer, zijn 23° en laatste overwinning te Pervijze. Zijn laatste tijdens WO I haalde

hij neer op 31 oktober 1918, zijn 32°. Tijdens WO II zette hij zijn zegereeks verder, de laatste op 19 juli 1940 boven het Britse Margate.

Op 20 september 1918 wordt ten zuidoosten van Pervijze om 10u05 een Camel neergehaald. Dezelfde dag, op het zelfde tijdstip gaat een andere Camel tegen de grond ten zuiden van Pervijze. De 'dader' hier is Vizeflugmeister Karl Scharon.

Op 24 september 1918 wordt boven Pervijze om 14u15 een Camel neergehaald door Ltn Wilhelm. Zijn slachtoffer is Captain Joseph die gewond raakt en een noodlanding moest maken in geallieerd gebied. Dezelfde dag valt een formatie van het 204° Squadron een formatie van Fokkers en driedekkers aan, ook boven Pervijze. Eén driedekker en 5 tweedekkers zouden in die slag tegen de grond gegaan zijn tegenover het verlies van slechts één geallieerd toestel. Volgens één van de Duitse piloten, Jacobs, ging het neerhalen van het geallieerd toestel op de volgende manier : ze werden achtervolgd door 3 Camels. Bij de eerste schoten van Jacobs duikt een Camel loodrecht naar beneden achternagezeten door Jacobs en geholpen door enkele van zijn Jastapiloten die belemmerden dat de Engelsman kon vluchten. Net boven de grond had Jacobs de Camel weer te pakken. Het toestel zou uiteindelijk landen te Moorslede maar crashte wanneer de wielen in een bomkrater terecht kwamen. Eén van de betrokken piloten was de Canadees William Jenkins, Volgens een artikel uit de London Gazette van 2 november 1918, toen hij een ereteken verkreeg, had hij op dat ogenblik al 6 vijandelijke toestellen kunnen neerhalen.

Op 14 oktober 1918 noteren we het laatste luchtgebeuren boven Pervijze : het 213° Squadron raakt slaags met maar liefst 17 Fokkers omstreeks 15u. De strijd verplaatst zich naar Beerst, Leke en zelfs tot ten bij Roeselare. Verschillende toestellen van beide partijen gaan verloren.

